

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİM KURUMLARINDA FİZİKSEL ÖZELLİKLER VE PERSONEL

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. EĞİTİM KURUMLARINDA FİZİKSEL KOŞULLAR.....	3
1.1. Bina Özellikleri.....	4
1.2. Binanın Yeri.....	5
1.3. Yapı Özelliği.....	8
1.4. Binanın Bölümleri ve Özellikleri.....	12
UYGULAMA FAALİYETİ	41
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	42
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	45
2. EĞİTİM KURUMLARINDA PERSONEL	45
2.1. Yönetici.....	45
2.2. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni.....	46
2.3. Öğretmen.....	46
2.4. Yardımcı Öğretmen.....	48
2.5. Sağlık Personeli	49
2.6. Psikolog.....	50
2.7. Memur.....	50
2.8. Hizmetli.....	50
2.9. Aşçı	51
2.10. Teknisyen.....	52
UYGULAMA FAALİYETİ	53
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	54
MODÜL DEĞERLENDİRME	56
CEVAP ANAHTARLARI.....	57
KAYNAKÇA	60

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Erken Çocuklukta Öğretmen Yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Erken Çocukluk Eğitim Kurumlarında Fiziksel Özellikler ve Personel
MODÜLÜN TANIMI	Erken çocukluk eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerini ve erken çocukluk eğitim kurumu personelinin özelliklerini tanımayı içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Erken çocukluk eğitim kurumlarını tanıtmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında erken çocukluk eğitim kurumlarını tanıyabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Uygun ortam sağlandığında, erken çocukluk eğitim kurumlarında fiziksel özelliklere uygun etkinlik planlayabileceksiniz.2. Uygun ortam sağlandığında erken çocukluk eğitim kurumu personelinin özelliklerini tanımaya yönelik uygun etkinlik planlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri, özel ve kamu kurum ve kuruluşları Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, tepegöz, asetat, fotoğraflar, CD, VCD, bilgisayar donanımları, DVD, televizyon, projeksiyon
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Çocuk gelişimi ve eğitiminde, erken çocukluk eğitimi önemli bir yer tutar. Eğitimin insan hayatındaki önemi tartışılmaz bir gerçektir. Bireylerin sağlıklı bir kişilik oluşturması, yeteneklerini en üst seviyede gerçekleştirebilmesi, toplumda işlevsel olabilmesi çocukluk yıllarında kazanılan tecrübeleriyle ilgilidir. Bu tecrübelerin büyük bir kısmı çocuğun eğitimi ile gerçekleşir.

Günümüzde, erken çocuklukta eğitimin önemi anne-babalar tarafından daha iyi anlaşılmıştır. Son yıllarda ülkemizde erken çocukluk dönemi eğitim kurumlarının hızla yaygınlaştığı görülmekte ve önemi hemen herkes tarafından bilinmektedir.

Çocuğu gün boyu koruma altına almaktan ibaret bir kurum olmayan erken çocukluk eğitim kurumları, çocuğun tüm gelişimlerine ve sağlığına uygun bir şekilde düzenlenmelidir. Fiziksel koşulları, eğitim programı ve personel bakımından iyi hazırlanmış bir eğitim kurumunda çocuk, mutlu, aktif; sosyal hayatı yaparak, yaşayarak öğrenen sağlıklı bir birey adayı olacaktır. Erken çocukluk eğitim kurumlarını; çocukların kişiliğinin şekillendiği bu dönemi fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmesini, onları hayata hazırlamayı ve aileyi erken çocukluk eğitimi konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan nitelikli kurumlar hâline getirmek gerekir. Buna da ancak nitelikli kurumlar ve personelle ulaşılabilir.

Bu modülde erken çocukluk eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerini tanıyacak ve erken çocukluk eğitim kurumu personelinin özelliklerini tanımaya yönelik uygun etkinlikleri planlama bilgi ve becerisini kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyeti ile kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda erken çocukluk eğitim kurumlarında fiziksel özelliklere uygun etkinlik planlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan merkezlerden, her türlü kaynaktan erken çocukluk eğitim kurumlarında fiziksel özellikleri araştırarak gözlemleyiniz.
- Gözlemlerinizi fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile destekleyerek bilgisayar ortamında sunum oluşturacak şekilde bir albüm hazırlayınız. Bunu rapor hâline getirip edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. EĞİTİM KURUMLARINDA FİZİKSEL KOŞULLAR

Dikkatli ve özenli planlanmış eğitim ortamları okul öncesi eğitim programlarının en iyi şekilde uygulanmasında büyük önem taşır. İyi planlanmış eğitim ortamları aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır:

- Çocukların gelişim özelliklerine uygun
- Güvenli
- Çok amaçlı
- Problem çözme becerilerini geliştiren
- Yaratıcılığı destekleyen

1.1. Bina Özellikleri

Resim 1.1: Sağlıklı fiziksel koşullarla donatılmış bir eğitim kurumu

Okul öncesi dönemde verilen eğitimin kalitesini belirleyen önemli öğelerden biri de eğitim kurumunun tasarımı, düzenlenme biçimi ve donanımdır.

Verimli, etkili ve kaliteli bir fiziksel ve eğitsel ortam yaratabilmek amacıyla eğitim binasının tasarımında okul öncesi alanı uzmanları ile mimarlar, mühendisler iş birliği içinde olmalıdır.

Resim 1.2: İyi planlanmış bir erken çocukluk eğitim kurumu

Erken çocukluk eğitimi vermek amacıyla yapılan bir binanın hizmetini verimli bir şekilde yapabilmesi için eğitim ortamı ve donanımının çocukların gelişimlerine ve sağlığına uygun olarak planlanması gereklidir. Eğitim kurumunda verilecek nitelikli eğitim, kurumun fiziksel şartlarıyla doğru orantılıdır. İdeal olarak düşünüldüğünde bir erken çocukluk dönemi eğitim kurumu binasının, sıcak ve sevimli bir görüntüsü olmalı, güneşe bakmalı, güneş görmeli ve tek katlı olarak planlanmalıdır. Binada balkonlar olmamalı, pencereler çocukların açıp dışarı sarkabileceği şekilde planlanmamalıdır. Bütün elektrik kabloları gizlenmeli, prizler çocukların erişemeyeceği yükseklikte (1,5 m) olmalıdır. Hava gazı, su, elektrik tesisatları çocukların ulaşacakları ve kurcalayacakları yerlerde bulunmamalıdır. Binanın herhangi bir bölümünde sivri, çocuklara çarpınca zarar verecek bir bölüm (eşikler, çarpan kapılar, gereksiz köşeler vb.) bulunmamalıdır. Zemin; kaymayan, antialerjik, toz tutmayan, kolay temizlenebilir parke, tüysüz halı benzeri ürünlerle kaplanmalıdır. Duvarlarda canlı renkler ve çocuğa hitap eden figürler kullanılabilir. Eğitim kurumları binaları çocukların rahat kullanabileceği şekilde tasarlanmalı ve donatılmalıdır. Bina özelliklerini daha iyi anlayabilmek için binanın yer, çevre, yapı ve bölüm özelliklerini bilmek gerekir.

Resim 1.3: Enine doğru tek katlı planlanmış erken çocukluk eğitim kurumu

1.2. Binanın Yeri

Bir okul öncesi eğitim binasının yerine karar verirken bazı özelliklere sahip olan yerlerin bina için daha uygun olduğu göz önünde tutulmalıdır. Bunun için okul öncesi eğitim binasının kolayca görülebilir ve ulaşılabilir bir yerde olması gerekir.

Okul öncesi eğitim kurumları için uygun yer belirlenirken mutlaka başvurulması gereken iki ana özellik vardır. Bunlardan biri olumlu çevre koşulları, diğer ise güvenli çevredir.

Olumlu çevre koşulları, hem açık alan hem de kapalı alanların gün ışığından maksimum düzeyde güneş alabilmesi, doğal gün ışığından yeteri kadar yararlanılması ve

binanın rüzgârı engelleyecek ara bir bölgede yer almasıdır. Bunun için de binanın güney yönünde tasarlanması gerekir.

Resim 1.4: Olumlu çevre koşullarına uygun bir erken çocukluk eğitim kurumu

Güvenli çevre ise binanın trafik, zararlı ve tehlikeli endüstri ve kirli alanlardan uzak, doğa açısından ise zengin olan bir mekânda olmasıdır. Okul öncesi eğitim binasının çevresinde okullar, aile eğitim merkezleri, kütüphaneler, müzeler, parklar, doğal ortamlar, sağlık kuruluşları, çok amaçlı merkezler, çeşitli dükkânlar (manav, kasap, market vb.) gibi kapsamlı yaşam alanları bulunmalıdır.

Resim 1.5: Erken çocukluk eğitim kurumu örneği

İdeal şartlara sahip bir erken çocukluk dönemi eğitim kurumu binasının yer özellikleri şöyle olmalıdır:

- Erken çocukluk dönemi eğitim kurumu ve ev arasındaki uzaklık fazla olmamalıdır. Kurum mümkün olduğunca konutların yakın çevresinde düzenlenmeli ve çevreyi tamamlayıcı rolü olmalıdır.
- Kurum, anne ve babaların işe gidip gelirken çocuklarını kolayca bırakabilecekleri, alabilecekleri şekilde bölgeye yerleştirilmelidir.
- Tepe, yokuş vb. zorlukları olmayan düzlük alanlar tercih edilmelidir. Okul için seçilen mekân hem dış hem iç eğitim mekânının gerektirdiklerine cevap vermelidir.
- Okul alanı, trafiği emniyetli olan yerlerde olmalıdır.
- Gürültüden uzak, mümkün olduğunca sessiz alanlar tercih edilmelidir.
- Güneş ışınlarını rahatlıkla alabilecek, ferah alanlar seçilmelidir.
- Yüksek gerilim hattı, baz istasyonları, fabrikalar vb. tesislerin uzağında olmalıdır.
- Etrafında kuyu, çukur vb. tehlikeli alanlar bulunmamalıdır.
- Zemin olarak sert zeminli yerlerde inşa edilmeli, yumuşak zeminler (doldurma zemin vb.) tercih edilmemelidir. Arazi sağlık, teknik ve manzara yönünden uygun olmalıdır.
- Okulun çevresinde geziye çıkılabilecek park patika, spor sahası vb. gibi alanlar olmalıdır.

- Pencereler ve kapılar, uzun süre bakım onarım gerektirmeyen, ekonomik kolay temizlenebilir özellikte olmalıdır.

Resim 1.6: İdeal şartlara sahip bir erken çocukluk eğitim kurumu

1.3. Yapı Özelliği

Bir bina yapılırken hizmet amacı doğrultusunda bir planlamanın yapılması gerekir. İdeal olarak düşünüldüğünde erken çocukluk eğitim kurumunun yapısal özellikleri şöyle olmalıdır:

Resim 1.7: Yapısal özelliklere uygun bir erken çocukluk eğitim kurumu

- Merdiven sorunu olmayan, tek katlı, enine doğru geniş binalar eğitim kurumu için uygundur.
- Bina sese ve ısıya karşı iyi izole edilmiş olmalıdır.
- Bina bulunduğu bölgenin iklim koşullarına uygun yapılmalıdır. Duvar, pencere, kapı, tavan, çatı yapıları sağlık ve güvenlik koşullarına uygun olmalıdır.
- Binanın çevresi duvar veya parmaklıklarla çevrili olmalıdır.
- Duvarları kolayca temizlenebilen ve terleme yapmayan boyayla boyanmış olmalıdır.
- Kapı ve pencereler kesinlikle çocuğun boyutunda olmalı, kolaylıkla açılıp kapanmalı ve havalandırma sağlayacak şekilde yerleştirilmelidir.
- Pencereler ve kapılar, uzun süre bakım onarım gerektirmeyen, ekonomik kolay temizlenebilir özellikte olmalıdır.
- Havalandırma için kullanılan pencere, kasanın en üst kısmında olmalı ve pencerenin sık kullanılan kanadı çok yönlü ve emniyetli olarak açılıp kapatılabilmelidir.
- Okul yapısı küçük ve sevimli olmalıdır. Çocukların ilgisini çekmek amacıyla bina gemi, şato, çizme vb. şekillerde de yapılabilir.
- Havalandırma toplu yaşanan kurumlarda temel bir ihtiyaçtır. Bu nedenle kurumda mutlaka havalandırma sistemi bulunmalıdır.
- Havalandırma kanalları kurumun içten ve dıştan estetik görünüşünü bozmayacak şekilde duvar içinde yapılmalı ve gizlenmelidir.
- Çağdaş bir eğitimin gerçekleştirilebileceği, çağdaş eğitim mekânlarında bulunması gereken önemli özelliklerden birisi ses yalıtımıdır.

- Eğitim ortamlarında ses yutucu özelliği olan yer döşemelerinin, perdelerin, kapı ve pencerelerin, yumuşak ve büyük yer minderlerinin kullanılması sesin farklı ortamlara geçmesini engelleyecek nitelikte olmalıdır ve duvarlarda, yerlerde ses yalıtımı bulunmalıdır.
- Kurum için en iyi ısıtma sistemi kaloriferdir. Duvardan veya yerden döşenen kanallarla ortam yeterince ısıtılabilir.
- Isıtma için kalorifer sistemi kullanılması, çocukların peteklere çarpması tehlikesi olduğu için kurum içinde önlem almayı gerekli kılmaktadır. Bunun için, kalorifer peteklerinin ahşap parmaklık veya uygun bir malzeme ile kapatılması gerekir
- Isıtma: Bir mekânın ısısı; bu mekânda yapılabilecek etkinlikler, mekân içi hava hareketleri, nem oranı, giyim koşulları ve mekânın kullanılma süresine bağlı olarak farklılaşmaktadır.
- Önerilen ısı, 18–20 derece sıcaklık derecesidir. Kalorifer, kurumlar için en iyi ısıtma sistemidir. Kalorifer tesisatı ile duvardan veya yerden ısınma sağlanabilir.
- Aydınlatma: Okul öncesi eğitim ortamlarında hem doğal hem de yapay ışıklandırmadan yararlanılmalıdır. Özellikle sınıfların aydınlatılmasında aydınlık düzeyi çok veya az olmamalıdır, uygun bir parlaklık dengesi sağlanmalıdır.
- Derinlemesine ve gerekirse tepeden alınabilecek gün ışığı, çocukların hem fiziksel hem de ruhsal sağlığı açısından çok önemlidir
- Mümkün olduğunca düz merdivenler veya rampa tasarlanmalı, merdivenler iyi aydınlatılmalı, iniş ve çıkış yeterli genişlikte (1,5-2 m) olmalı, kenarlarda trabzanlar sağlam olmalı ve merdiven basamak aralıkları 18–20 cm’yi geçmemelidir.
- Dar ve çok koridor çocuklar için tehlikelidir, kontrolü zorlaştırır. Koridor genişlikleri 2-2,5 m olmalıdır.
- Okul öncesi eğitim binasının büyüklüğüne karar verilmesini sağlayan en önemli unsur, eğitim ve hizmet verilecek olan çocuk sayısı ve çocuklara sunulacak etkinlik ve olanaklara uygun alanın sağlanabilmesidir. Bu noktada önemli olan çocukların hem kapalı alan hem de açık alan ihtiyacının en yüksek düzeyde karşılanabilmesidir.
- Okul öncesi eğitim mekânlarında zeminde kullanılacak döşeme malzemesine karar verirken, rahatlık, konfor, dayanıklılık, esneklik, bakım masrafı, temizlenme özelliği ve akustik kontrol gibi birçok önemli faktör göz önüne alınmalıdır.
- Bunlarla birlikte, kullanılacak malzeme mekânın kullanım amacına göre değişebilmektedir. Örneğin mutfak, yemek salonu, tuvalet bölümü gibi suyla temas içinde olan bölümler dışındaki tüm bölümlerin zemini ahşap parke ile kaplanmalıdır.
- İç mekânda suyla temas etmesi ve kolay temizlenmesi gereken yerler, linolyum denilen kaymayan özelliğe sahip olan bir malzeme ile kaplanmalıdır. Ayrıca, oyun ve grup odasının bir kısmı fazla tüylü olmayan, kaymayan ve kolay temizlenebilen bir halı ile kaplanabilir ya da büyük minderler kullanılabilir.

- Ahşap, halı veya daha farklı özellikteki her türlü döşeme kaplaması; kokusuz, ekonomik, bakımı kolay, yenilenebilir, hijyenik, anti bakteriyel, kaymayan, toz yapmayan, ses emici, kolay temizlenebilen, uzun ömürlü olmalıdır.
- Ayrıca, binanın büyüklüğüne karar verirken depolama, mutfak, personel, park ve mekanik alanlar için de yeterli yerin olması gerektiği göz önünde tutulmalıdır.
- Okul öncesi eğitim binaların büyüklükleri çeşitli ülkelere göre farklılaşmakla birlikte, genel olarak sınıf içinde çocuk başına en az 1,5 m²lik, açık hava alanlarında ise çocuk başına düşen alanın 6,5 m²den daha az olmaması önerilmektedir.
- Okul öncesi eğitim binasının şekline ve kullanılacak materyale karar verirken eğitim kurumunun bulunduğu yerin yöresel özellikleri dikkate alınmalıdır. Bina sıcak ve sevimli bir görüntüye sahip olmalı ve mümkünse tek kat olacak şekilde planlanmalıdır. Okul öncesi eğitim binası, en fazla iki katlı olmalıdır.
- Bina, tek boyutlu değil, üç boyutlu olarak planlanmalı, binada farklı derinlik algılarından yararlanılmalı, tasarımda çocukların uzamsal zekâları da dikkate alınmalıdır.
- Okul öncesi eğitim binası ve çevresi çocuğa ve aileye sıcak bir görünüm sunacak şekilde olmalıdır ancak okul öncesi eğitim binasının şekli, işlevini aksatmamalıdır. Çocukların ilgisini çekebilmek için binalar, masal evleri, şato, gemi vb. şekillerde yapılabilmektedir.
- Renk, fiziksel çevre düzenlemelerindeki etkili tasarım elemanlarından biridir.
- Okul öncesi eğitim binasında farklı renkler kullanılabilir fakat renklerin birbirine uyumlu olması ve renkler arasında geçişlerin oluşturulması gerekir.
- Dış cephe için kullanılan renklerin, kurumun içinde bulunduğu çevreyle ilişkili ve uyum içinde olması gerektiği vurgulanmaktadır.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılacak renklere karar verirken, renklerin insanlar üzerindeki psikolojik etkilerinden yararlanmak gerektiği belirtilmektedir. Örneğin, kırmızı renk heyecanlandırıcı, mor ve yeşil renk sabbitleştirici, sarı renk ise dinlendirici bir etkiye sahiptir. Mekânın kullanım amaçları doğrultusunda renk seçilebilir. Mekânda tek renk kullanılabileceği gibi farklı derinlikler yaratmak amacıyla birkaç renk birden kullanılabilir. Ama burada önemli olan renkler arasındaki geçişlerin yumuşak olması ve renklerin genel uyumu bozmamasıdır.

Resim 1.8: Erken çocukluk eğitim kurumu örneği

Etkinlik 1:

Sınıfta öğrencilere eğitim kurumlarının bina özellikleri, binanın yeri ve yapı özellikleri konularını öğrenmesini pekiştirmek amacıyla öğrenciler tarafından hazırlanan sorular ve cevaplarının (Soru ve cevap ayrı kâğıtlarda yer alır.) bulunduğu kartlar karışık olarak dağıtılır. Bu kartların bir kısmında sorular bir kısmında da cevaplar bulunur. Kartlar karıştırılarak rastgele dağıtılır. Soru okunduktan sonra elinde sorunun cevabı olan öğrenci, cevabı okur. Soru-cevap şeklinde etkinlik devam eder.

1.4. Binanın Bölümleri ve Özellikleri

Erken çocukluk eğitim kurumu binasının bölümlerini; iç mekân, eğitim mekânı ve dış mekân olarak ele alıp incelemek, bize kurumun fiziksel şartlarının ve öneminin anlaşılmasında yarar sağlayacaktır.

Resim 1.9: Erken çocukluk eğitim kurumunda sınıf

- **Binanın İç Mekânları**
 - Giriş ve vestiyer bölümü
 - Veli bekleme salonu
 - İdari kısım
 - Gözlem odası
 - Vestiyer
 - Dinlenme odası
 - Yemek salonu ve mutfak
 - Revir
 - Lavabo ve tuvaletler
 - Hizmetli odası
 - Depo
- **Binanın Eğitim Mekânları (Alanları)**
 - Oyun odaları ve köşeler
 - Eğitim ortamı (sınıf)
 - Çok amaçlı salon
 - Bilgisayar odası
 - Spor salonu
- **Binanın Dış Mekânları**
 - Oyun ve etkinlik alanları
 - Hayvan ve bitki alanları

Şimdi bu mekânların özelliklerine değinelim.

- **Binanın İç Mekânları**
 - **Giriş ve Vestiyer Bölümü:**

Giriş bölümü, çocukların ve yetişkinlerin okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekânlarına ilk adım attığı yer olduğu için bu bölümün ilgi çekici ve sıcak bir atmosfere sahip olması, iç mekânlara güvenli geçişi sağlayacak önlemlerin alınması, giriş ve çıkışlar için uygun bir şekilde dizayn edilmesi gerekir. Giriş bölümünde ebeveyn bekleme yerleri ve vestiyer bölümü bulunmalıdır. Ebeveyn odasının ve yerinin binanın girişinde yer alması çocukların ve ebeveynlerin binaya giriş ve çıkışlarını kolaylaştıracaktır.

Resim 1.10: Vestiyer bölümüne bir örnek

- **Vestiyer**

Çocukların okula geliş ve gidişlerinde elbiselerini ve ayakkabılarını değiştirmesi için eğitim kurumunda vestiyer odası bulunmalıdır. Vestiyerlerin okulun girişinde veya etkinlik odalarının yakınında bulunması çocukların elbiselerini ve ayakkabılarını değiştirmelerinde kolaylık sağlayacaktır. Çocuklar okula ilk geldiklerinde vestiyerlere uğrayarak giysilerini ve ayakkabılarını çıkardıktan sonra sınıflara geçmelidir.

Vestiyerler çocuğun boyuna uygun olmalı, ayrıca ayna da bulunmalıdır. Vestiyer üzerinde her çocuğun sadece kendisinin kullanacağı özel bir bölmesi olmalıdır. Ayakkabı ve şemsiye konulan kısım, giysi bölümünden ayrı olmalıdır.

Bu mekânın zemin döşemesi diğer alanlardan farklı olarak planlanmalı; kaymaz, leke tutmaz ve kolay temizlenebilen bir malzemeden olmalıdır.

Vestiyerler, çocukların kendi başlarına giysilerini ve ayakkabılarını giyini çıkarmalarını sağlamak için belirli ölçülerde olmalıdır. 120 cm yüksekliğinde, 25 cm derinliğinde, 50 cm genişliğinde olmalıdır. Askılar, çocukların boy özelliklerine göre 15 cm aralıklı olabilir.

- **Veli Bekleme Salonu**

Ebeveynlerin çocuklarını bırakırken ve alırken beklemeleri ve öğretmenlerle görüşmeleri için kullanılan bir mekândır. Bu salonun aileler üzerinde hoş bir etki bırakabilmesi ve okulu çekici bir yer hâline getirmesi için iyi dekore edilmiş olması gerekir. Ayrıca bu salon, diğer ailelerle ve okul personeli ile de etkileşimi sağlamalıdır.

Resim 1.11: Ebeveyn bekleme salonunda çocukların yaptığı faaliyetlerin sergilendiği, yemek listesinin ve bazı duyuruların asıldığı pano

Bu salonun içinde yer alan duyuru panoları, ebeveynlerin okuldaki çalışmalarından haberdar olmalarını ve çocuklarının yaptıkları etkinlikleri görmelerini sağlar. Günlük, haftalık veya aylık yemek listeleri; bilgilendirme notları, çeşitli duyurular, etkinlikleri gösteren fotoğraflar; çocukların öğrendikleri şarkı, tekerleme, parmak oyunu, resim çalışmaları gibi çalışma örneklerine de bu panoda yer verilebilir.

Ayrıca bu salonda dileklerini ve görüşlerini belirtmek isteyen veliler için bir istek kutusu da bulundurulabilir.

- **İdari Kısım**

Resim 1.12: İdari kısımda idari işlerle ilgili araç gereçler

Bu kısımda yönetici odası, öğretmen odası, muhasebeci odası, uzman odası ve bunlara ait WC ve lavabolar bulunur. Bu kısım idari işlerin yürütülmesinde kullanıldığı kadar veli görüşmelerinde, dinlenme saatlerinde ve birbirleriyle görüşmelerinde de kullanılabilir.

Bu mekânda yönetim işleriyle ilgili evrak ve dosyaların, gerekli defterlerin korunması için dolap, masa, sandalye, Atatürk portresi, çerçeveli İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve gerekli mobilyalar bulunur.

İdare odaları, girişe yakın bir konumda olmalı, özellikle yönetici odası binaya girişin ve çıkan ziyaretçilerin izlenmesi açısından binanın girişinde yer almalıdır. Güvenliğin sağlanması için okulun giriş mekânını gösteren bir kamera sistemi de yönetici odasında yer alabilir.

İdari odalar, hem personele, hem çocuklara, hem de ebeveynlerine hoş gelecek şekilde estetik olarak düzenlenmeli, ofis havası verilmemelidir.

Eğitim kurumunun büyüklüğüne göre birden fazla idari oda olabileceği gibi bu sayı tek de olabilir.

- **Gözlem Odası**

Kurumda çocuğun günlük etkinlikler sırasında sergiledikleri doğal davranışları ona hissettirmeden izlemek için etkinlik odalarına bakan gizli bir bölmedir. Tek tarafında aynalı cam kullanılması gözlem yapmayı kolaylaştırır. Böylece gözlemlenilenin farkına varmayan çocuklar, doğal davranışlarıyla etkinliklerini sürdürürken gözlemciler de daha objektif bulgular elde ederler.

Gözlem odasından ebeveynler, öğretmenler ve staj öğrencileri, çocukları rahatsız etmeden izleyebilirler.

Gözlem için ayrı bir odanın olmaması durumunda, sınıfın uygun bir yerine (sınıf kapısı, duvar, pencere vb.) gözlem aynası monte edilerek çocuklar doğal ortamlarında gözlenebilir.

- **Dinlenme Odası**

Dinlenme odaları çocukların dinlendikleri ve kaybettikleri enerjiyi tekrar topladıkları odalardır.

Resim 1.13: Dinlenme odası

Dinlenme odaları mümkün olduğunca okulun en sessiz bölümünde bulunmalıdır. Bazı okullarda eğitim odalarının, dinlenme odası olarak kullanılması hijyen açısından sakıncalar yaratabileceği için dinlenme odasının mümkünse diğer alanlardan ayrı planlanması gereklidir.

Dinlenme odasını ışıktan korumak ve loş tutmak için pencerelere, odayı sevimli gösteren çizgi film kahramanlı veya çocukların hoşlanacağı diğer figürleri içeren perdeler kullanılabilir.

Resim 1.14: Çocukların kaybettikleri enerjilerini tekrar kazandıkları yer, dinlenme odası

Dinlenme odasının yanında, yatarak dinlenmek istemeyen çocuklar için bir oda düzenlenebilir. Yataklarına uzanmak istemeyen çocuklar burada yorulmadan sakin etkinliklerle dinlenebilirler. Bu odada gürültülü olmayan oyuncaklar, kitaplar, eğitici oyuncaklar, minderler vb. bulundurulmalıdır.

Ranza yerine yatak tercih edilmelidir. Portatif bir yatak (kampet vb.) kullanılacaksa kolay temizlenebilir ve taşınabilir özellikte tercih edilmelidir. Ayrıca çocukların değiştirdikleri giysileri için de dolaplar olmalıdır. Yataklar çocukların boylarına uygun ve ergonomik olmalıdır.

Resim 1.15: Dinlenme öncesi çocuklar

Yatakların yerden yükseklikleri 30 cm, yatak araları 50 cm olmalıdır. Odanın ısısının 18–20 derece arasında olması ve havalandırma sisteminin iyi çalışıyor olması gerekir. Dinlenme öncesinde ve sonrasında oda iyice havalandırılmalıdır.

Resim 1.16: Yatağında dinlenmek istemeyen çocuklar için ayrı bir dinlenme odası

- **Yemek Odası ve Mutfak**

Resim 1.17: Yemek odası

Yemek odası, mutfağa ve oyun odalarına yakın olmalıdır. Yemek odasının mutfağa yakın olması servisin hazırlanmasını kolaylaştırır ve yiyeceklerin taşınmasındaki sıkıntıları giderir.

Yemek odasının veya salonunun büyüklüğü, kurumun büyüklüğüne ve kurumdaki çocuk sayısına göre ayarlanabilir. Çocukların rahat hareket edebilecekleri, yemeklerin rahatça servis edilebileceği ve çocukların birbirlerini engellemeden yemek yiyebilecekleri büyüklükte planlama yapılmalıdır.

Yemek odalarında kullanılan masalar ve sandalyeler çocuğun boyuna uygun olmalı, yemek masalarının yerden yüksekliği 60 cm, sandalyelerin yerden yüksekliği 35 cm olmalıdır. Öğretmenler de çocuklarla beraber yemek saatinde masaya otururlar ve yemek yerler.

Resim 1.18: Yemek odası

Yemek odası büyüklük açısından yeterli değil ise her grup odayı farklı saatlerde dönüşümlü olarak kullanabilir. Sakin yemek yeme ortamı bu saati zevkli hâle getirecektir. Ayrıca yemek odasını çekici kılmak için duvarlarda açık renk boya kullanılmalı, müzik düzeneği ile yemek sırasında müzik dinlemeleri sağlanmalıdır.

Yemek döküleceği göz önüne alınarak zeminin ve duvarların, kolay temizlenebilir özellikte ve aynı zamanda kaymayan malzemeden olması gerekir.

Yemek odası, aydınlık olmalı, havalandırılması doğal ve mekanik olarak kolay olmalıdır. Çocukların yemekten sonra ellerini yıkamaları için yakında lavabo ve açık havalarda dışarıda yemek için bahçeye açılan bir kapısı bulunmalıdır.

- **Mutfak**

Tüm gün çalışan eğitim kurumlarında mutfakta sabah kahvaltısı, öğlen yemeği ve ikinci kahvaltısı hazırlanır. Eğer yemek odası/salonu ile beraber değilse yer olarak yemek odasına bitişik veya doğrudan ilişkili olmalıdır. Kokunun dağılmaması için havalandırma mekanizmasının iyi olması ve oyun odalarından uzakta olması gerekir.

Mutfakta sıcak su imkânı olmalı, su ve elektrik kesintilerine karşın su deposu ve jeneratörün bulunması gereklidir. Büyük sanayi tipi tüp kullanılıyorsa tüp, kurum dışında ve telle çevrilmiş olmalıdır.

Mutfakta sağdan sola doğru buzdolabı, tezgâh, evye, yine tezgâh, ocak, tezgâh şeklinde düzenleme uygundur. L şekli mutfak çok kullanışlı, U şekli mutfak şekli ise en verimli olan şekildir. Mutfakta düzenleme yapılırken tehlike riskleri taşıyan durumlara öncelikle dikkat edilmelidir. Çalışanların verimliliğini arttırmada fırın, buzdolabı, bulaşık makinası, mikser vb. araçlar olmalıdır. 100 çocuk kapasiteli bir kurumda, ortalama 30 m²lik hazırlık, 12 m²lik bulaşık ve 8 m²lik depodan oluşan mutfak yeterli olacaktır.

Mutfakta hijyen çok önemlidir. Büyük çöp kutusu yerine, pedalla açılan küçük boy çöp kutusu kullanılmalı, bu kutu dolduğunda ağzı bağlanmış çöp poşetleri mutfak dışında yer alan büyük çöp kutularına boşaltılmalıdır.

Mutfakta haşerelerin barınmaması için açıkta yiyecek veya yiyecek kapları bırakılmadan geceleri ilaçlama yapılmalı, ertesi gün her şey iyice yıkandıktan sonra kullanılmalıdır.

- **Revir**

Resim 1.19: Revir

Revir, çocukların sağlıklarının takip edildiği, acil bir olayda (kaza, hastalık vb.) ilk yardım uygulamalarının yapıldığı odadır. Odadan bir doktor veya bir hemşire sorumlu olabilir.

Burada muayene masası, masa, sandalye, muayene aletleri ve dolabı, soyunmak için bir paravan, baskül, boy ölçmek için metre, ilk yardım için gerekli araç gereç ve ecza dolabı bulunmalıdır.

Revirin yeri grup veya oyun odalarından uzakta olmalı, buradaki ilaçlar kapalı dolaplarda saklanmalıdır. Odanın aydınlık ve zeminin yıkanabilir olmasına dikkat edilmelidir.

- **Lavabo ve Tuvaletler**

Resim 1.20: Kurumdaki lavabolar

Erken çocukluk eğitim kurumlarında, tuvalet ve lavabolar hemen sınıfların veya grup odalarının yanında bulunmalıdır.

Tuvalet-lavabo, özellikle kuzey yönde planlanmalıdır. Buradaki tüm donanım çocuğun boyuna uygun olmalıdır. Lavabolar minimum 28-45 cm boyutunda, 50-60 cm yüksekliğinde olmalıdır. Musluk yüksekliği ise 65-71 cm arasında olmalıdır. WC kabinleri 70-80 cm eninde, klozet yüksekliği 35 cm olmalıdır. Her 6 çocuğa 1 lavabo ve 4-5 çocuğa 1 tuvalet düşecek şekilde planlama yapılmalıdır.

Klozet bölmeleri kapalı olabileceği gibi aralarında alçak duvar (1,30-1,50 cm) bölmeleri şeklinde de olabilir. Duvar bölmelerin faydası, öğretmenin çocuğu rahat kontrol edebilmesidir. Eğer kapı kullanılıyorsa hafif ve alçak olmasına dikkat edilmelidir.

Resim 1.21: Tuvaletler

Tuvalet-lavaboların temizliği ayrı bir özen ister. Gün içinde en az üç kez ve her gerekli görüldüğünde temizliği yapılmalıdır. Klozetlerde “her kullanımdan sonra kendini temizleme” teknolojisinden yararlanılabilir. Ayrıca havalandırma ve aydınlatma sistemleri yeterli olmalıdır.

Lavabo ve tuvaletlerde sıvı sabun, tuvalet kâğıdı ve kâğıt havlu mutlaka bulunmalıdır. Bunların yerleri çocukların boylarına göre ayarlanmalıdır. Duvarlar da kolay temizlenebilen, suya karşı dayanıklı (fayans vb.) bir malzeme ile kaplı olmalıdır.

Çocuklar için iç mekânlardaki tuvalet-lavabo kadar dış mekânda da kolayca ulaşabileceği WC-lavabo önemlidir.

- **Hizmetli Odası**

Eğitim kurumundaki bu bölüm, görevli aşı, hizmetli gibi personel için planlanır. Burada oturma alanı, elbise değiştirme yeri, duş, özel eşyaları için dolap vb. eşyalar bulunur.

- **Depo**

Erken çocukluk eğitim kurumlarında depo, yedek malzemelerle çocukların yaptığı çalışmalardan oluşan ürünlerin saklanması için kullanılır.

Depo mümkünse çok raflı olmalı, konulan araç gereçler arandığında kolayca bulunabilmesi için düzenli olarak yerleştirilmelidir. Belirli aralıklarla depo düzenlenmelidir.

- **Binanın Eğitim Mekânları (Alanları)**

Eğitim mekânları: Okul öncesi eğitim ortamları çok amaçlı kullanıma yönelik alanlardır ve etkinlik köşeleri de denilen her biri en az üç, dört çocuğun oynayabileceği öğrenme alanlarından oluşur. Etkinlik alanları çocukların oyun seçeneklerini görebilecekleri şekilde açık, aynı şekilde etkinlik tipine bağlı olarak gürültüyü dağıtıcı, dış etkenleri önleyici panolarla kapatılarak tanımlanmış alanlardır.

Etkinlik köşelerindeki malzemeler çocukların rahatlıkla ulaşabilecekleri yerlerde bulundurulmalıdır. Bunun yanında her bir köşede bulundurulacak malzemelerin doğal, hijyenik olması ve sağlığa zararlı olmaması da beklenen bir özelliktir.

Çocukların ilgi ve ihtiyaçları, grubun özellikleri ve işlenen konunun/kavramın doğrultusunda köşelerin yerleri zaman içinde değiştirilebilir, farklı köşeler de eklenebilir, geçici köşeler oluşturulabilir.

Etkinlik köşeleri ve bu alanlar arasındaki geçişler, çocukların çalışırken birbirlerini rahatsız etmeyecekleri şekilde düzenlenmelidir. Etkinlik köşelerinin yerine karar verirken daha hareketli ve sesli çalışmayı gerektiren köşeler, daha sessiz çalışma gerektiren köşeler ile dağınıklık oluşturan köşeler birbirlerinden ayrılmalıdır. Örneğin, sessizlik ve yoğun dikkat gerektiren kitap köşesi aktiflik içeren blok köşesi gibi köşelerden ve sınıfta geliş-gidişten uzak, nispeten sessiz ve aydınlık gerektiren bir yerde olmalıdır.

Eğitim ortamlarında etkinliklere uygun olarak ışıklandırmanın yapılması gerekir. Örneğin, kitap köşesinin doğal ışık alan bir bölümde yer alması daha uygun olacaktır.

Eğitim ortamlarında floresan ışıkların yerine ampullerin kullanılmasının daha uygun olacağı belirtilmiştir.

Ayrıca bazı özel aktivitelerde ışığı azaltmak için asılı lambalar, perdeler, dolaylı aydınlatma için de duvara yansıtılan lambalar kullanılabilir.

- **Oyun Odası ve Köşeler**

Erken çocukluk eğitim kurumlarında oyun odaları planlanırken oyunun çocuğun hayatındaki önemi, gelişim alanlarına etkileri ve eğitimdeki yeri unutulmamalıdır.

Oyun odaları grup odaları, hobi odaları ve eğitim ortamından ayrı planlanmalıdır. Özellikle kışın uzun geçtiği bölgelerde, çocuğun biriken enerjisini atması açısından önemi büyük olan bu mekân, boyutsal özelliklerine, kullanma kapasitesine ve yapılan etkinliklere göre planlanmalıdır.

Resim 1.22: Oyun odası

Oyun odası, kutunun bol ışık alan havalandırması kolay bir bölümünde bulunmalıdır. Oyun odası her çocuğun grupla ve yalnız oynamasına olanak sağlamalıdır. Masa, sandalye, oyuncak dolapları vb. portatif olmalı, çocukların farklı şekillerde (grupla, tek başına vb.) oynama isteğini karşılamalıdır. Oyun odaları özellikle yağışlı havalarda dışarıya çıkılmadığında kullanılacak şekilde oyuncaklarla da düzenlenebilir. Bu yüzden oyun odası büyük olmalıdır. Her çocuk için 2-3 m²lik uygun alan bulunması idealdir.

Resim 1.23: Oyun odalarındaki oyuncaklar

Oyun odalarında araç gereç de çok önemlidir. Bu mekân için seçilmiş oyuncakların Türk Standartları Enstitüsünce onaylanmış olmasına ve seçilen oyuncakların çok yönlü kullanılabilir olmasına dikkat edilmelidir. Gereksiz eşyalarla hareket ortamı daraltılmamalıdır.

0-2 yaş çocukları için ayrı bir yer ve emekleme alanı bulunmalı, hijyene ve güvenliğe önemle dikkat edilmeli, 0-2 yaş grubunun bulunduğu bölümlerde bez değiştirme için yer ayrılmalı, kirli ve temiz çamaşırlar için dolaplar bulundurulmalıdır.

Oyun odasında köşeler önemli bir yer tutar. Serbest zaman içinde çocuklar; oyun odasında bulunan evcilik, kukla, blok, kitap, masa oyuncakları, müzik, fen-doğa ve geçici köşelerde etkinliklerini sürdürür. İlgi köşeleri, sınıf veya oyun odası ortamında özel etkinlik noktaları olarak tanımlanabilir. Köşeler çocukların özgürce seçim yapmaları için ayrılmıştır. Her çocuk, köşelerden farklı şekilde yararlanır. Bazı çocuklar bireysel olarak kitap köşesi, sanat köşesi gibi sakin köşeleri bazıları da grup dinamiğinin olduğu evcilik köşesi gibi hareketli köşeleri seçer.

Eğitim Ortamlarında Köşelerin Özelliklerine Göre Gruplandırılması

Aktiflik/ses gerektiren köşeler

Blok köşesi, müzik köşesi, evcilik köşesi, iç mekân oyun alanı

Sessizlik gerektiren köşeler

Kitap köşesi, bilgisayar köşesi, eğitici oyuncak köşesi

Dağınıklık içeren köşeler
Sanat köşesi, bilim (fen-doğa- matematik) köşesi

Oyun odasında veya eğitim odasında köşelerin yerleri şöyle olmalıdır:

- **Kitap köşesi:** Grup odasının en aydınlık yerine yerleştirilmeli, mobilyası grubun diğer bölümlerinden ayrılmalıdır. Kitap köşesinin yeterince sessiz olması ve grup trafiğinden uzak bir yerde bulunmasına özen gösterilmelidir.

Resim 1.24: Kitap köşesi

- **Eğitici oyuncak köşesi:** Bilmeceler, küçük bloklar, dizme oyunları vb. oyuncaklar çocukların görebileceği bir şekilde masaların hemen yakınındaki raflara yerleştirilir.

Resim 1.25: Eğitici oyuncaklar

- **Blok köşesi:** Grup trafiğinden uzak olmalı, yeterince geniş bir alana yayılmalıdır. Böylece bloklarla oynayan çocuk rahatlıkla oyunlarını yapılandırır. Gürültüyü azaltmak için blok köşesine halı konabilir.
- **Fen doğa ve matematik köşesi:** İç mekânda ve dış mekânda olmak üzere planlanabilir. Grup odasının bol ışık alan bölümünde olmalıdır.
- **Evcilik köşesi:** Grup odasında uygun bir köşeye düzenlenir. Çeşitli mobilyalar (fırın, yatak, koltuk, ocak vb. araç gereçler) çocukların yaratıcı oyunlarını geliştirmek bakımından gereklidir.

Resim 1.26: Evcilik köşesi

- **Kukla köşesi:** Kukla köşesi çocukların öncelikle yaratıcılıklarını ortaya koyduğu bir köşedir. Bu köşede öğretmen, her tür kukladan (el kuklası, parmak kuklası, çomak kuklası, ip kuklası vb.) bulundurmalıdır. Bununla birlikte köşede çeşitli hayvan başlıkları, karakterlere uygun yardımcı aksesuarlar (kuyruk, kanat, gaga vb.) bulundurulabilir.
- **Müzik köşesi:** Bu köşe çocukların, müziğe olan ilgi ve sevgilerini geliştirirken estetik duyarlılık kazanmalarına olanak sağlayan bir köşedir. Bu köşede ritim sopaları, çingiraklar, marakaslar, ziller, tahta kaşıklar, tefler, davullar vb. müzik aletleri bulundurulabilir.
- **Geçici ilgi köşeleri:** Bu köşenin diğer köşelerden farkı, günlük eğitim programında bulunmasında zorunluluğun olmamasıdır. Bu köşeler bakkal, manav, pastane, doktor vb. köşeler olabileceği gibi yöresel özellikleri yansıtan halıcılık, balıkçılık, dericilik köşesi vb. yer alabilir. Bu köşede malzemeler rastgele konulmamalı, o köşenin özelliğini yansıtarak çocuğun ilgisini çekecek şekilde düzenlenmelidir.

Oyun odasında zemin farklı kullanımlara olanak verecek şekilde planlanmalıdır. Çocukların oturarak oynaması için halı, minderler ve diğer oyunlar için ise parke kullanılabilir. Oyun odasında çocuk sayısına göre salıncak, kaydırak, tırmanmak için ağ veya ip, bisiklet, tahterevalli gibi oyuncaklar mekânı daraltmadan yerleştirilmelidir.

Resim 1.27: Oyun odasında bisiklet ve benzeri oyuncaklar

Oyun odası kurumun ayrı bir bölümünde planlanacağı gibi geniş koridorlar, sınıf araları, üstü kapalı bahçe mekânları da oyun odası olarak planlanabilir. Her çocuk için 1,5 m²lik oyun alanının uygun olduğu kabul edilir.

- **Eğitim ortamı (sınıf):** Bir erken çocukluk eğitim kurumunda, eğitim ortamı veya sınıf en önemli mekânlardır. Bu kurumlarda çocukların ilgisine yönelik etkinlikler aynı mekânda yapılacağı gibi farklı mekânlarda da olabilir (hobi odaları gibi).

Resim 1.28: Çocuğu merkez alan hoş ve pratik bir ortam

Eğitim ortamında kaliteli bir düzenleme, çocuğu merkez alan, hoş ve pratik bir ortam oluşturmayı gerektirir. Ayrıca iyi düzenlenmiş bir sınıf ortamı çocukların ilgisini çeker, rahatça hareket etmelerini sağlar. Çocuklar böyle bir eğitim ortamında gelişimlerini destekleyici etkinlikleri daha rahat yapar.

Eğitim ortamını düzenlerken dikkat edilmesi gereken en önemli husus alanın çocuk sayısına uygunluğudur. Alan ne kadar geniş olursa olsun çocuk sayısı 20'yi geçmemelidir. 15-20 çocuğa uygun olarak en az 10-14 m² alan ayrılması uygun olacaktır.

Sınıf ortamında kullanılacak her türlü araç gereç çocuklara, onların göz seviyesindeki raflarda sunulmalı, kullanılan malzemeler yaşa ve ilgilere hitap etmeli, kaliteli ve sağlam olmalıdır. Değişik, orijinal materyallerle çocuğun ilgisi çekilmeli ve keşfetme duygusu desteklenmelidir. Çocuğa raflarda sunulan araç gereçlerin karışmaması için farklı renkte kutucuklar kullanılabilir.

Çocukların sürekli sandalye üzerinde yorulacakları ve sıkılacakları düşünülerek renkli minderler yastıklar, çocuk ölçüsünde veya yetişkin ölçüsünde kanepeler mekânda düşünülebilir.

Resim 1.29: Etkinliğe çekici ve estetik olarak planlanmış sınıf

Sınıf ortamı, çocukların kendilerini güvende hissettikleri, hoş karşılandıkları ve değer verildiklerini anlamalarını sağlayan ortamlar olmalıdır. Ayrıca sınıf; etkinliğe çekici, estetik olarak tasarlanmalıdır. Sınıf pencereleri fon kartonları ve benzeri süsler ile kapatılmamalı, çocukların dışarıya bakmaları ve doğa olaylarını gözlemlemeleri sağlanmalıdır.

Zeminde temizliği kolay, farklı etkinliklere olanak sağlayacak halı, parke gibi döşemeler birlikte kullanılabilir.

Çocuklar gelmeden önce öğretmen ve diğer personel, ortamı düzenlemeli ve onların çalışmasına hazır hâle getirmelidir.

Eğitim ortamında köşeler uygun alanlara serpiştirilmelidir.

Resim 1.30: Çocuklar gelmeden önceki sınıf ortamı

Etkinlik

Farklı erken çocukluk eğitim kurumlarındaki eğitim ortamlarının fiziksel şartlarını araştırınız. Araştırmayı yaparken şu sorular üzerinde durunuz.

- Ortam, çocukların büyük kas gelişimi için yeterli mi?
- Çocukların grup çalışmaları için ortam yeterli mi?
- Gruptaki çocuk sayısına uygun alan ayrılmış mı?
- Rafli dolaplar var mı?
- Bu dolaplardaki malzemeler çocukların kolayca ulaşabileceği şekilde konulmuş mu?
- Her çocuğa yetecek malzeme mevcut mu?
- Çocuklar etkinliklere katılmaktan zevk alıyor mu?

Araştırmanızı yaparken fotoğraf makinesi ve kameradan yararlanabilirsiniz. Araştırma sonunda elde ettiğiniz bulguları sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

- **Çok amaçlı salon:** Bu salon eğitim kurumundaki tüm çocukların özel günlerde belirli faaliyetlerde (tiyatro, yıl sonu eğlencesi, sinema gösterimi vb.) hep beraber bir arada buldukları alanlardır. Ayrıca veli toplantısı, konferans vb. programlarda da kullanılır. Havanın soğuk ve yağmurlu olduğu günlerde oyun odası olarak da kullanılabilir.

Resim 1.31: Çok amaçlı salon

Bu salonda yukarıda bahsettiğimiz etkinlikler için bir sahne, gerektiği zaman kullanılacak karartma perdeleri, koltuk veya sandalyeler, projeksiyon, data-video, sinema gösterimleri için de gerekli donanım olmalıdır.

- **Bilgisayar odası:** Çağımızda teknoloji bir çığ hızıyla büyüyüp gelişmektedir. Bu hızlı büyüme içinde çocukların kendisini geliştirmesine olanak sağlanmalıdır. Çağımızın en hızlı bilgi aktarımını sağlayan araç olarak bilgisayar yaşantımıza girmiş durumdadır.

Resim 1.32: Bilgisayar odası

Eğitim kurumunda çocukların bilgisayar kullanımını öğretmek ve diğer teknolojik araçlara yatkınlıklarını sağlamak amaçlı bilgisayar odaları oluşturulabilir. Burada çocuklar bilgisayarı; kavramları öğrenmek, hikâye dinlemek, oyun oynamak, çizgi film izlemek ve resim yapmak için kullanabilirler.

Bu çağdaki çocuklarda kullanılacak bilgisayarın mutlaka ekran koruyucusunun olması gerekir. Bilgisayarın bulunduğu masa ve sandalye, çocukların boyuna uygun olmalıdır. Bilgisayar ve klavye çocukların rahatlıkla kullanabileceği şekilde ayarlanmalıdır. Eğer sınıf yeterli büyüklükteyse bilgisayar burada olabilir.

Bilgisayar ile uzun süre çalışmak, çocukların gözlerinin yorulmasına baş ve boyun ağrılarına neden olabilir. Bu nedenle bir çocuk en fazla 20 dakika bilgisayarla çalışabilir.

- **Spor salonu:** Günümüzde çocukların kapalı mekânlarda büyümeleri, onların hareket özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Enerjisini sarf edemeyen çocuk sinirli, hırçın ve hımbıl bir görünüm sergileyebilir. Bunun önlenmesi için erken çocukluk eğitim kurumlarında çocukların özgürce hareket edebileceği araçlı veya araçsız spor yapmalarını sağlayıcı mekânların bulunması gereklidir.

Resim 1.33: Spor salonu

Resim 1.34: Spor salonu

Spor salonlarında çocuklar hareketli olacağı için ısının çok yüksek olmamasına, salonda doğal ve mekanik havalandırma sisteminin bulunmasına dikkat edilmelidir.

Spor salonundaki tüm araçlar çocuklara göre olmalıdır. Düşmelere, çarpmalara karşı duvarlar yerden 2 metre yüksekliğe kadar yumuşak bir malzeme ile kaplanabilir. Zemin ise ahşap parke ile döşenmiş olmalıdır. Spor salonunda kış aylarında kullanılmak üzere salıncak, kaykay vb. bahçe oyuncakları olabileceği gibi tırmanma merdivenleri, top havuzları, yer minderleri, tırmanma ipi, çeşitli toplar, basket potası, futbol kaleleri vb. araçlar bulundurulabilir.

➤ **Eğitim Kurumu Dış Mekânları ve Özellikleri**

Çocukların özgürce hareket etmeleri ve açık hava alanında güvenli materyalleri kullanmaları için mekânın tehlikelerden uzak olması ve çocuk sayısı doğrultusunda yeterli alana sahip olması gerekir.

Açık hava alanları yani okul öncesi eğitim binasının bahçesi düzenlenirken, uygun bulunan yerin doğal gün ışığından yeterince yararlanabilmesi için bahçe güney ve batı yönünde yer alacak şekilde oluşturulmalıdır.

Bahçenin trafikten, gürültüden, toz ve duman gibi hava kirliliğinden uzak bir alanda çeşitli önlemler çerçevesinde oluşturulması gerekir. Ayrıca en küçük alan ölçüsünün 250 metrekare olması ve çocuk başına düşen alanın 6,5 metrekareden az olmaması gerekmektedir.

Açık hava oyun mekânları: Günümüzün yaşama tarzı olan apartmanlarda çocuk yetiştirme gücü ortadadır. Çocuklar, gürültü yalıtımı yeterince sağlanmamış apartman dairelerinde sürekli olarak “dur, sus” şeklinde uyarılmakta, bu durum çocuklarda olağanüstü gerilim yaratmaktadır.

Resim 1.35: Erken çocukluk eğitim kurumunda bahçe

Bir bahçe veya benzeri boş alana sahip bir konut, çocuğa birçok yeteneğini gösterebilme imkânı sağlar. Bu yüzden anaokulunda bahçe en önemli mekânlardandır. Açık hava oyun alanı da iç mekânların düzenlenmesinde olduğu gibi ihtiyaçlara cevap vermelidir. İdeal bir bahçe anaokulu binasının kapladığı alanın iki katı genişlikte olmalıdır.

Resim 1.36: Erken çocukluk eğitim kurumunda bahçe

Açık hava oyun alanından sınıflara ve tuvaletlere kolayca ulaşılabilir. Bahçede çocukların koşup oynayacağı çimenli alanlar, bisikletleriyle gezebilecekleri sert zeminli yollar ve kum havuzu bulunmalıdır. Çukurluklar ve tepelikler çocukların yuvarlanması için elverişli alanlardır. Bahçede çocukların tırmanabilecekleri, aynı zamanda gölgelendirme görevini üstlenen ağaçlar bulunmalıdır. Çocukların yaşayarak öğrenmelerini sağlayan meyve ağaçları tercih edilir.

Resim 1.37: Erken çocukluk eğitim kurumunda bahçe

- **Oyun ve Etkinlik Alanları**
 - Çocuklar için oyun ve etkinlik alanları tasarlanırken dikkat edilecek en önemli unsur bu alanların yerleri ve bu alanlarda bulunması gereken materyal özellikleri ve iç ile dış mekânların bağlantılarıdır.
 - Bu alanların zemini; toprak, çim, beton veya asfalt olmak üzere farklı zemin özelliklerine sahip olacak şekilde düzenlenmelidir.

Resim 1.38: Oyun etkinlik alanları

- Toprak kısım çocukların açık hava oyun araçları ile oynamaları; çim kısım ise drama etkinlikleri, oturarak oynama ve piknik için düzenlenebilir. Beton veya asfalt alan ise bisiklete binme vb. etkinliklerde kullanılabilir. Ayrıca gölge alan ve bireysel oyun alanı gibi alanlara da yer verilmelidir.

Resim 1.39: Okul öncesi eğitim kurumu için uygun bir alan

Resim 1.40: Çocukların enerjilerini sarf edebilmeleri için uygun kurum bahçesi

Bahçede ayrıca kaydırak, salıncak, tahterevalli, tırmanma merdiveni, sallanma barları gibi bahçe oyuncakları bulunmalıdır. Bahçenin etrafı güvenlik açısından yeşil çit, tel örgü veya betonarme dekoratif duvar olarak yaptırılmalı ve bahçenin kapısı çocukların açamayacağı bir şekilde düzenlenmelidir. Bahçenin düzeni, iç mekânda yapılan tüm etkinlikleri yapacak şekilde düzenlenmelidir. Örneğin, hikâyeleri bir ağacın veya bir tentenin altında okumak çocukların çok hoşuna gidecektir.

- Hayvan ve bitki alanları: Günümüzde büyük şehirde yaşayan çocukların büyük bir çoğunluğu doğadan uzakta ve gerekli tecrübeleri edinmeden büyümektedir. Okul bahçesi iyi planlandığında çocuğa doğayla ilgili tecrübeler kazandırabilir. Erken yaşlarda doğayla ve hayvanlarla olan olumlu etkileşim çocukların yaşam boyunca, doğayı ve hayvanları sevmelerini ve korumalarını sağlayacaktır.

Resim 1.41: Bitkiler için yapılmış uygun bir alan

Bahçede hayvanlar için bir alan ayrılmalı, bu alanda evcil hayvanlar (tavşan, sincap, kedi vb.), kümes hayvanları (tavuk, horoz, kaz vb.) beslenmeli; bunlar için ayrıca kümes, yuva, kafes, tepe, kuş evleri vb. inşa edilmelidir.

Resim 1.42: Bitkiler için yapılmış uygun bir alan

Bitkiler için bahçede ekim alanları olmalıdır. Ayrıca bitki ekiminde kullanılan araç gereç (tırmık, kürek, su hortumu, sulama kapları, tohumlar vb.) da bulundurulmalıdır.

Bahçede bakılacak hayvanlar ve yetiştirilecek bitkiler, okulun bulunduğu bölgenin iklim şartlarına uyacak şekilde seçilmelidir. Çocuk burada sadece gözlem yapmakla kalmamalı, birebir uygulama içinde bulunmalıdır.

Resim 1.43: Çocuklar için birebir uygulama alanı

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizdeki erken çocukluk eğitimi kurumlarının eğitim alanlarının fiziksel şartlarını inceleyiniz. Eğitim alanları ile ilgili broşür, resim, fotoğraf toplayınız ve bir erken çocukluk eğitimi kurumu kataloğu hazırlayıp etkinliği arkadaşlarınız ile paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çevrenizdeki erken çocukluk eğitimi kurumlarının eğitim alanlarının fiziksel şartlarını inceleyiniz.	➤ Çevrenizdeki erken çocukluk eğitimi kurumlarının eğitim alanlarının fiziksel şartlarını araştırınız.
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarının bina bölümlerini ve özelliklerini inceleyiniz.	➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarının bina bölümlerini ve özelliklerini araştırınız.
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarına ait eğitim alanlarının fotoğraflarını çekip broşürlerini temin ediniz.	➤ Kütüphaneden, <i>internetten</i> , erken çocukluk eğitimi kurumlarından ve çevrenizde bulunan kişilerden yararlanabilirsiniz.
➤ Tercih ettiğiniz etkinlikle ilgili tasarınız için gerekli araç gereçleri temin ediniz.	➤ Yakın çevrenizdeki farklı tasarlanmış kataloglardan yararlanabilirsiniz.
➤ Tercih ettiğiniz etkinlikle ilgili tasarınız için çalışma ortamı hazırlayınız.	➤ Tercih ettiğiniz etkinlikle ilgili fotoğraf, resim, el broşürü vb. araçları temin ediniz.
➤ Eğitim alanları ile ilgili görüşlerinizi kataloğa ekleyiniz.	➤ Eğitim alanları ile ilgili görüşlerinizi objektif olarak belirtiniz.
➤ Etkinliğinizi sunu oluşturacak şekilde bir rapor hâlinde hazırlayınız.	➤ Etkinliğinizi sunu oluşturacak şekilde bir rapor hâlinde istekli, yaratıcı ve estetik olarak hazırlayınız.
➤ Ortaya çıkardığınız ürününüzü öğretmeninize ve arkadaşlarınıza sununuz.	➤ Açıklamalarınız açık ve anlaşılır olmalıdır. Katalogunuzun sonuna, arkadaşlarınızın belirttiği görüşleri ekleyebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Oyun odaları, havalandırılması ve aydınlatılması kolay iç açıcı, çocukların seveceği, hoşlanacağı şekilde dekore edilmiş olmalıdır.
2. () Anaokulu binası yapılırken çocuk sayısına yetebilecek büyüklükte planlanmalıdır.
3. () Merdivenleri fazla olan bir anaokulu çocuklar için tehlike yaratmaz.
4. () Okul binası toprak kayması olan ve çukurların bulunduğu yerlere yapılabilir.
5. () Mutfak ve yemek odası mutlaka aynı alanda olmalıdır.
6. () Okul bahçesinde sebze yetiştirmek doğru değildir.
7. () Anaokulunun bölümlerinden biri de çocukların dinlenmeleri ve harcadıkları enerjiyi toplamak amacıyla kullanılan yatak odalarıdır.
8. () Eğitim kurumlarında bulunan vestiyerlerin çocuk boyunda olması gerekmez.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

9. Okulöncesi eğitim kurumuna girişte, ailelerin çocuklarını, çocukların ailelerini bekleyeceği iç mekân aşağıdakilerden hangisidir?
A) Doktor odası
B) Ebeveyn bekleme salonu
C) Oyun salonu
D) Spor salonu
10. Oyun odaları, bilgisayar odası, sınıflar okul öncesi eğitim kurumlarının ne tür mekânlarıdır?
A) Eğitim
B) Dış mekân
C) Açık hava
D) İdari

11. Yemek odasının, servisin kolay olması için nereye yakın olması gerekir?
A) Tuvalet-lavaboya
B) Mutfığa
C) Sınıfa
D) İdareye
12. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
A) Hikâyeleri dışarıda bir ağacın ya da tentenin altında okumak mümkündür.
B) Eğitim kurumu binası, çocuğun gelişimini destekleyici şekilde planlanmalıdır.
C) Okul binası ve çevresi çocuğa ve ailesine çekici gelecek şekilde olmalıdır.
D) Okul binası, ferah olması için tepelik yerde inşa edilmelidir.
13. “Kurumda çocuğun günlük etkinlikler sırasında sergilediği doğal davranışları izlemek için etkinlik odalarına bakan gizli bir bölmedir.” ifadesi aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
A) Gelişim
B) Oyun odası
C) Fiziki şartlar
D) Gözlem odası
14. Aşağıdakilerden hangisi erken çocukluk eğitim kurumu binasının yer özelliğidir?
A) Binanın çevresi duvar ve parmaklıkla çevrili olmalıdır.
B) Binanın tavanı açık renk boya ile boyanmalıdır.
C) Bina ulaşımı kolay ve merkezî bir yerde olmalıdır.
D) Binada ısıtma ve havalandırma sistemi bulunmalıdır.
15. Aşağıdakilerden hangisi erken çocukluk eğitim kurumu binasının iç mekân bölümlerindedir?
A) Bahçe
B) Bitki yetiştirme alanları
C) Hayvan besleme alanları
D) Mutfak
16. Aşağıdakilerden hangisi kurumdaki eğitim mekânlarından değildir?
A) Oyun odaları
B) Ebeveyn bekleme salonu
C) Sınıf
D) Bilgisayar odası

17. Aşağıdakilerden hangisi binanın yapı özelliğidir?
A) Işığı iyi olan bir yerde olmalıdır.
B) Bina tek katlı planlanmalıdır.
C) Binanın çevresi duvar ve parmaklıkla çevrili olmalıdır.
D) Bina gürültüden uzak olmalıdır.
18. Çocukların yemek alanı ve mutfak mümkün olduğunca hangi odaya yakın olmalıdır?
A) İdare odası
B) Dinlenme odası
C) Oyun odası
D) Depo

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında erken çocukluk eğitim kurumu personelinin özelliklerini tanımaya yönelik uygun etkinlik planlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan merkezlerden, her türlü kaynaktan erken çocukluk eğitim kurumlarında personel konusunu araştırarak gözlemleyiniz.
- Gözlemlerinizi fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile destekleyerek bilgisayar ortamında sunuş oluşturacak şekilde bir albüm hazırlayınız. Bunları rapor hâline getirip edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınıza sununuz.

2. EĞİTİM KURUMLARINDA PERSONEL

Erken çocukluk eğitim kurumlarında görevlendirilecek personelin sayısı ve çeşidi okulun fiziksel kapasitesine, araç gereçlerin kullanım kolaylığı ya da zorluğuna göre farklılık gösterir. Okul öncesi eğitim kurumlarında, 10.8.1999 tarihli ve 23782 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde personel aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- Yönetici/çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmeni
- Öğretmen
- Yardımcı öğretmen
- Sağlık personeli
- Psikolog
- Memur
- Hizmetli
- Aşçı
- Teknisyen

2.1. Yönetici

Kurumun tüm çalışmalarından ve gelişiminden sorumlu kişidir. Eğitimin ve yönetimin verimliliğini arttırmak, eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapar, eğitim ile ilgili gelişmeleri izler ve sonuçlarını değerlendirir.

İyi bir yöneticide şu özellikler bulunmalıdır:

- Alanında akademik kariyere sahip olmalıdır.
- Ruh ve beden sağlığı yerinde olmalıdır.
- Öğretmenlerin ve personelin ihtiyaçlarını anlayarak onlara karşı saygı ve sevgi duymalıdır.
- Demokrat ve hoşgörülü olmalıdır.
- Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda çalışmalıdır.
- Kurumun temizlik ve düzeni ile öğretmen ve diğer personelin sağlık, temizlik ve beslenme işleri ile ilgili çalışmaları izlemelidir.
- Okul-aile işbirliğini sağlamalıdır.
- Eğitimde uygulanacak yıllık ve günlük planların eğitim programlarına göre hazırlanmasında öğretmenlere rehberlik yapabilecek donanıma sahip olmalıdır.
- Özel eğitimi gerektiren çocukların eğitimleri için gerekli önlemleri almalıdır.
- Okulun daha iyi çalışması için belli aralıklarla okulun işleyişi ve öğrencilerle ilgili toplantılar düzenlemelidir.

2.2. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni

Fakülte ve yüksek okulların Çocuk Gelişimi veya Eğitimi bölümü mezun olanlar arasından görevlendirilen çocuk gelişimcisi veya eğitimcisi;

- Çocukların fiziksel, ruhsal, sosyal gelişimlerine uygun, çocukları ilköğretime hazırlamaya yönelik eğitim programlarını hazırlamalı, yürütülmesini ve uygulanmasını sağlamalı,
- Araç gereç temininde idareye yardımcı olmalı ve mevcut araç gerecin iyi kullanılmasını ve muhafazasını sağlamalı,
- Çocuklarla ilgili kişisel bilgi formlarını ve gelişim kayıtlarını tutarak yılsonu gelişim raporlarını hazırlamalı,
- Çocukların gelişim ve eğitimini izlemeli ve normal gelişim göstermeyen çocuklar için ilgili meslek elemanlarıyla gerekli tedbirleri almalı,
- Aile katılım programları ve sosyal faaliyetleri vb. yürütmelidir,
- Müdür tarafından kendisine verilen ilgili diğer görevleri yerine getirmelidir.

2.3. Öğretmen

Erken çocukluk eğitim kurumlarında en temel elemanlardan biri de öğretmendir. Öğretmen; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirlerle belirlenen görevini yerine getiren kişilerdir.

Resim 2.1: Faaliyet hâlindeki öğretmen ve öğrenciler

Resim 2.2: Öğretmen ve öğrenciler

İyi bir öğretmen şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Mesleğini isteyerek seçmelidir.
- Uyanık, yeniliklere açık, sabırlı ve yansız olmalı, bilinçli davranışlar sergilemelidir.
- Bir öğretmen devamlı olarak yaratıcı olmaya, kendini yenilemeye ve yeni bilgiler edinmeye açık olmalıdır.
- Öğretmen çocukların yeteneklerini, ilgilerini tanımayı amaç edinmelidir.
- Doğal ve güler yüzlü olmalı, kendini iyi kontrol edebilmeli, monoton olmayan bir ses tonu olmalı, akıcı bir dil kullanma yeteneğine sahip olmalıdır.
- Yapılan etkinliğin neye yaradığını öncelikle kendisi çok iyi bilmeli ve çocukları etkinliğe özendirilmelidir.
- Eğitimde öğrenci merkezli sistemi kullanmak için donanımlı olmalıdır.
- Ailelerle iletişimi sıcak ve içten olmalıdır.
- Düzenli ve tertipli olmalıdır.
- Teknolojik yeniliklere açık olmalıdır.
- Alanı ile ilgili yenilikleri takip etmeli, seminer ve kurslara katılmalıdır.
- Çocukta güven duygusunu geliştirebilmelidir.
- Davranışları ile çocuklara örnek olmalıdır.
- Çocukların gelişimsel özelliklerini iyi bilmelidir.

2.4. Yardımcı Öğretmen

Kız meslek lisesi çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü mezunları, erken çocukluk eğitim kurumlarında öğretmen yardımcısı olarak görev alırlar.

Resim 2.3: Öğretmen yardımcısı ve öğrenciler

Öğretmen yardımcısı şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Çocukları sevmelidir.
- Öğretmende bulunması gerekli özellikler doğrultusunda görev yapmalıdır.
- Öğretmene her fırsatta yardımcı olmalıdır.
- Öğretmen, idareci ve diğer personel ile iyi ilişkiler kurmalıdır.
- Yeniliğe açık olmalıdır.
- Velilerle iyi iletişim kurabilmelidir.
- Çocuklara kendisini sevdirmeli ve kabul ettirmelidir.
- Öğrencilik yıllarındaki bilgi birikimini yapmış olduğu uygulamaları aktarabilmelidir.

2. 5. Sağlık Personeli

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk sağlığı konusunda uzman bir doktorun bulunması esastır. Okulda sağlık personelinin bulunmaması durumunda, sağlık hizmetleri konusunda hükümet tabipliği, sağlık ocakları, varsa sağlık eğitim merkezleri, ana çocuk sağlığı merkezleri vb. kuruluşlardan yararlanılır.

Resim 2.4: Sağlıklı, mutlu bir çocuk

Sağlık personelinin görevleri şunlardır:

- Çocukların periyodik sağlık kontrollerini yapar ve kayıtların tutulmasını sağlar.
- Kurum personelinin periyodik sağlık kontrollerini yapar.
- Salgın ve bulaşıcı hastalıklarla karşılaşmamak için gerekli önlemleri alır.

- Salgın ve bulaşıcı hastalıklarla karşılaştığında, yayılmayı engelleyici önlemleri alır ve ilgili kuruluşların bilgilendirilmesini sağlar.
- Yönetici ve öğretmenlerle iş birliği yaparak aile eğitimine katılır ve sağlık konusunda velileri aydınlatır.
- Kurum içinde ve dışında olabilecek kaza ve yaralanmalar konusunda çocukları ve kurum personelini aydınlatır, ilk yardımın temel kurallarının benimsenmesini ve doğru uygulanmasını sağlar.

2.6. Psikolog

Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı gelişimleri ve ortaya çıkabilecek sorunların çözülmesi amacıyla erken çocukluk eğitim kurumlarında bir psikoloğun bulunması esastır.

Psikoloğun görevleri şunlardır:

- Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı gelişimleri için gerekli önlemleri alır.
- Gereken testlerin yapılmasını ve kayıtların tutulmasını sağlar.
- Ruh sağlığı ve çocuk ruh sağlığı konularında kurumda bulunan tüm personele zaman zaman bilgiler verir.
- Aile eğitimi çalışmalarının planlaması ve uygulanmasına aktif olarak katılır.
- Yapılan kontrollerde ortaya çıkan veya veli/öğretmen tarafından tespit edilen sorunlar ve sorunlu çocuklar ile ilgili özel çalışmalar yapar.
- Uzun süreli/sürekli hastalık, kaza, yaralanma, parçalanmış ailelerin çocukları ve ebeveynlerinden ayrı yaşama zorunluluğu konularında ilgili yönetici, öğretmen ve diğer personeli aydınlatır. Doğru teşhis konulmasını ve tedavisinin yapılmasını sağlar.
- Varsa özel eğitim gerektiren çocukların entegre eğitimlerine katılarak yapılan eğitime destek verir.

2.7. Memur

Kurumun idari işlerinin yürütülmesinde gerekli yazışmaları yapmak, evrakları dosyalamak amacıyla görevlendirilir. Okulun kapasitesi küçük ise memurun işleri idarece, öğretmen ya da yardımcı öğretmenler tarafından yapılır.

2.8. Hizmetli

Erken çocukluk eğitim kurumlarında her grup için bir hizmetli bulundurulur. Uygulama sınıfları ile ana sınıflarında bu görevler, bağlı buldukları kurumların hizmetlileri tarafından yürütülür.

Ancak hizmetli görevlendirilememesi durumunda, anaokullarında biri bayan olmak üzere en az iki hizmetli, ana sınıfı ve uygulama sınıflarında ise her grup için bir hizmetli görevlendirilir.

Hizmetlinin görevleri şunlardır:

- Okul binası ve okuldaki eşyaların temizliğini, basit bakım ve onarımını yapar.
- Okula gelen giden çeşitli malzeme ile araç gereci gerekli yerlere taşır ve yerleştirir.
- Okul yönetimince yapılacak planlama ve iş bölümüne göre her türlü yazı ve dosyayı dağıtır ve toplar.
- Hizmet yerlerinin aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışır.
- Okul bahçesinin ve bahçe araç gerecinin temizlik, bakım ve onarımı ile ilgili bahçıvanlık hizmetlerini yapar.
- Yönetici ve öğretmenler tarafından kendisine verilen görevlerle ilgili diğer hizmetleri yerine getirir.

2.9. Aşçı

Erken çocukluk eğitimi kurumlarında çocukların besinlerini hazırlamak üzere en az bir aşçı görevlendirilir. Aşçı bulunmaması durumunda, bu görev aşçılık kurs belgesi bulunan bir hizmetliye yaptırılabilir.

Resim 2.5: Aşçıların hijyen kurallarına uygun olarak hazırladıkları yemekler

Çocukların besinlerini hazırlamakla görevli olan aşçının görev ve sorumlulukları şunlardır:

- Günlük yemek listesine göre kendisine teslim edilen besin maddelerini sağlık ve temizlik kurallarına uygun olarak hazırlar ve pişirir, yiyeceklerin kalitesi ve görüntüsü bozulmadan dağıtımını yapar.

- Teslim aldığı besin maddelerinin bozulmayacak şekilde saklanması, hazırlanmasını, yerinde kullanılmasını ve israf edilmemesini sağlar.
- Mutfakta kullanılan kapların temiz bulundurulmasına özen gösterir, mutfağın genel temizlik ve çalışma düzenini sağlar.
- Okul yönetimince hazırlanan yemekhane talimatnamesinde belirtilen diğer görevleri yapar.

2.10. Teknisyen

Anaokulunun imkân ve özelliklerine göre elektrik, elektronik, makine onarımları, su, hava gazı, kalorifer tesisatları, marangozluk vb. işlerde görevlendirilmek üzere bir teknisyen bulundurulur. Teknisyen, kendisine verilen görevlerin yürütülmesinde okul müdürüne karşı sorumludur.

UYGULAMA FAALİYETİ

Erken çocukluk eğitim kurumlarında görev yapan personel ve personelin özelliklerine ilişkin sorular hazırlayınız. Hazırladığınız soruları gönüllü arkadaşlarınızdan oluşturacağınız gruplara yarışma şeklinde uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarında görevli personel ve personelin özellikleriyle ilgili bir bilgi yarışması düzenleyiniz.	➤ Sınıftaki tüm öğrencilerin bu bilgi yarışmasına katılmalarını teşvik için kazanana ödül verebilirsiniz.
➤ Öğrendiğiniz konularla ilgili sorular hazırlayınız.	➤ Kaynak kitaplardan yararlanabilirsiniz.
➤ Hazırlanan soru kâğıtlarını katlayarak bir torbaya koyunuz.	➤ Tombala tarzı bir çekiliş yapabilirsiniz.
➤ Sınıfta iki grup oluşturunuz.	➤ Sınıfta yarışmaya katılacak gönüllü kişilerin, öğretmen masasının yanına gelmesini isteyebilirsiniz.
➤ Her gruba birer isim vererek isimlerini tahtaya yazınız.	➤ Çalışmalarınızı temiz, düzenli, titiz ve dikkatli olarak uygulayınız.
➤ Sıra ile her gruptan biriniz soruları okuyup cevabını veriniz.	➤ Soruları cevaplamakta acele etmeyiniz. İyiye düşündükten sonra soruları cevaplayınız.
➤ Soruya verilen cevap doğruysa o gruba puan yazınız.	➤ Çalışmalarınızı temiz, düzenli, titiz ve dikkatli uygulayınız.
➤ Yarışma sonunda puanları toplayıp hangi grup fazla puan aldıysa o grubu birinci ilan ediniz.	➤ Kazanan grubu ödüllendirebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki ifadelerden hangisi öğretmenin özelliklerinden değildir?
A) Diğer yöneticilerle diyalog hâlinde olmalıdır.
B) Yıllık plan, günlük plan yapımında rehberlik etmelidir.
C) Çocukların sağlık kartlarını tutmalıdır.
D) Mesleğini isteyerek seçmiş olmalıdır.
2. “Mutfakta kullanılan kapların temiz bulundurulmasına özen gösterir.” ifadesi okul personelinin kimi anlatır?
A) Hizmetli
B) Aşçı
C) Memur
D) Teknisyen
3. Aşağıdakilerden hangisi erken çocukluk eğitim kurumlarında görev alan personel değildir?
A) Psikolog
B) Memur
C) Doktor
D) Marangoz
4. Aşağıdakilerden hangisi kurum doktorunun görevlerine ait bir ifadedir?
A) Çocukların periyodik sağlık kontrollerini yapar.
B) Alınan malı kontrol eder.
C) Günlük eğitim alanlarını düzenler.
D) Personelin devam-devamsızlık defterini tutar.
5. Aşağıdakilerden hangisi memurun görevlerinden değildir?
A) Okulla ilgili mali işleri izler.
B) Büro işleri ile ilgili olarak verilen diğer işleri de yapar.
C) Okulun arşivini düzenler.
D) Öğretmene her fırsatta yardımcı olur.
6. Aşağıdakilerden hangisi yöneticinin görevlerinden değildir?
A) Eğitimin kalitesini arttırmak için gerekli araştırmaları yapar.
B) Eğitimle ilgili gelişmeleri izler.
C) Kurum personelinin periyodik sağlık kontrollerini yapar.
D) Hiçbiri

7. Aşağıdakilerden hangisi **psikoloğun** görevlerine ait bir ifadedir?
A) Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı gelişimleri için gerekli önlemleri alır.
B) Salgın ve bulaşıcı hastalıklara karşı tedbir alır.
C) Kurumun temizlik ve düzenini sağlar.
D) Günlük yemek listesini hazırlar.
8. Aşağıdakilerden hangisi iyi bir öğretmenin özelliklerindedir?
A) Mesleğini isteyerek seçmelidir.
B) Güler yüzlü ve doğal olmalıdır.
C) Çocukta güven duygusu geliştirmelidir.
D) Hepsi
9. Aşağıdakilerden hangisi öğretmen yardımcısını tanımlar?
A) Kurumda çocukların sağlık hizmetini yapan kişidir.
B) Çocukların bireysel dosyalarını tutan kişidir.
C) Kurumun idari işlerini yapan kişidir.
D) Öğretmene her fırsatta yardımcı olan kişidir.
10. Kurumun tüm çalışmalarından ve gelişiminden sorumlu olan kişi aşağıdakilerden hangisidir?
A) Öğretmen
B) Yönetici
C) Hizmetli
D) Kurum doktoru

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise "Modül Değerlendirme"ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Anaokulu yöneticisinin ruh ve beden sağlığı yerinde olmalıdır.
2. () Anaokulu öğretmeni teknolojik gelişmeleri izlemek zorunda değildir.
3. () Yardımcı öğretmen her fırsatta öğretmene yardım eder.
4. () Okulu temiz ve düzenli tutmak hizmetlinin görevidir.
5. () Aşçı belirli dönemlerde sağlık kontrolünden geçmek zorundadır.
6. () Kurum personelinin sağlık kontrolünden geçmesi gerekmez.
7. () Kışın soğuk havalarda okulda çocukların dışarıya çıkmasına asla izin verilmez.
8. () İdeal bir bahçenin büyüklüğü, bina büyüklüğünün iki katı kadar olmalıdır.
9. () Oyun odaları, havalandırılması ve aydınlatılması kolay iç açıcı, çocukların seveceği, hoşlanacağı şekilde dekore edilmiş olmalıdır.
10. () Eğitim kurumlarında bulunan vestiyerlerin çocuk boyunda olması gerekmez.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış
9	B
10	A
11	B
12	D
13	D
14	C
15	D
16	B
17	C
18	C

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	C
2	B
3	D
4	A
5	D
6	C
7	A
8	D
9	D
10	B

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Yanlış
8	Doğru
9	Doğru
10	Yanlış

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- ACUN, Suna ve Gülay BULGUR ERTEN, **Okul Öncesi Eğitimi**, Esin Yayınları, İstanbul, 1993.
- ARAL Neriman, Adalet KANDIR, Münevver CAN, **Okul Öncesi Eğitim 1**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2003.
- BİLİR Şule, Okul Öncesi 1. Sempozyumu, MEB, 1993.
- DEMİRİZ Serap, Asiye KARADAĞ, İlkay ULUTAŞ, **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım**, Anı Yayınları, Ankara, 2003.
- MEB Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, **Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)** Ankara, 2006.
- Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, 2004.
- ONUR Bekir, 1.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Ankara, 1997.
- POYRAZ Hatice, Hale DERE, **Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri** Anı Yayınları, Ankara, 2001.
- TEMEL Fulya, **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı Rehber Kitaplar Dizisi**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1999.

KAYNAKÇA

- ARAL Neriman, Adalet KANDIR, Münevver CAN, **Okul Öncesi Eğitim 1**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2003.
- BİLİR Şule, **Okul Öncesi 1. Sempozyumu**, MEB, 1993.
- DEMİRİZ Serap, Asiye KARADAĞ, İlkay ULUTAŞ, **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım**, Anı Yayınları, Ankara, 2003.
- Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, 2004.
- ONUR Bekir, **1.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi**, Ankara, 1997.
- POYRAZ Hatice, Hale DERE, **Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri** Anı Yayınları, Ankara, 2001.
- TEMEL Fulya, **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı Rehber Kitaplar Dizisi**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1999.